

CARTILE

SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea XI.

Novembre.

An. IX.—1884.

Unele lupte ale Domniloru romani

Stefanu celu mare si Michaiu vitézulu.

Lupt'a dela Codrulu Cosminului séu „Dumbrav'a Rosia.“
(Urmare.)

Casimiru regele Poloniei mori la anulu 1492. Doi din fii sei au ocupatu dóua tronuri regale. Unulu cu numele Vladislau in Ungari'a, care a urmatu lui Mati'a Corvinulu, mortu la a. 1490; ér' altulu in Poloni'a: Albertu. Aveau inse acesti doi regi inca unu frate: Sigismundu, pre care voiau se-lu radice cu ori ce pretiu la vre-o domnia. De ace'a se intielesera, cà ce tiara se cuprinda si se o deé fratelui loru. Sórtea a caditu pre Moldov'a. Voiau se faca acestu raiu pamentescu din pamentu romanescu in provincia Polona. Indrasnetiu planu a fostu acest'a cà-ci Stefanu inca traiá si apoi scrisu este:

Câtu va fi 'n ceriu o cruce, si-unu Stefanu pre pamentu,
Neme nu va deschide Moldovei unu mormentu! —

Câtu voru calcá duşmanii in tiéra de Romanu,
Ei robi voru fi in tiéra dar' vecinicu nu stapêni.

Decâtu Moldov'a 'n lantiuri, mai bine stêrsa fie!

Decâtu o viétia mórta, mai bine o mórte vie!

ALESANDRI.

Cum si-au dusu in deplinire planulu acesti doi regi vomu vedé mai la vale.

Cându s'a incoronatu Albertu rege alu Poloniei a primitu deputatiune dela Venetiani cari 'lu felicitara si cari i propuneá se faca resboiu in potriv'a Turciloru. Dar' totu atunci primí Albertu o alta deputatiune dela Turci cari-i

aduse daruri multe și-i propunea pacea asia dupa cum era formata pana traia inca Casimiru. Albertu ar' fi tîenutu pacea cu Turcii cu deosebire pentru unchiulu seu care era inchisu de ei la Varn'a si pre care credea alu potea rescumpera cu pretiulu pazei. 'Lu ardea inse de alta parte pre Albertu dorulu gloriei (marirei.) Voiá se dee o stralucire armeloru polóne si acést'a inca a fostu o cauza pentru care s'a resolutu elu a portá resboiu cu Moldov'a, cá-ci cu Turcii avea interesu de a tiena pacea.

Pre la diumetatea lunei lui Maiu 1497. Albertu 'si aduna o armata cam de 80.000 la Lemberg. Cu acést'a dicea elu cá are se mérga contr'a Turciloru. Incunoscintia deci despre acést'a pre Stefanu cerendu-i totu-odata a-i dá voia se treca prin o parte a Moldovei in tier'a Turcesca. Stefanu era pana acum unu vechiu aliatu alu Poloniei. In numele acestei aliantia 'lu roga Albertu cá se se gate de resboiu si elu in potriv'a Turciloru. Stefanu se învoí. Dar' Domnedieu se ingrigiesce de cei drepti. Stefanu a fostu incunoscintiatu chiar' de fratele lui Albertu de Vladislau regele Ungariei, cá Albertu cerca bataia cu Stefanu si nu cu Turcii, si acést'a descoperire i-s'a facutu din partea lui Vladislau pentru cá o ast'feliu de bataia nu se unea cu interesele Ungariei. Dar' si Stefanu observá indata planurile lui Albertu, cá-ci acést'a nu trecea, prin partea ace'a a Moldovei ce ducea de-a dreptulu la tier'a Turcesca, ci se asedia cu armat'a in Pocuti'a ce se afla in Galiti'a de astadi care era unu locu de cërta intre Moldoveni si Poloni.

Doi soli au fostu tramisi din partea lui Stefanu la Albertu, si anume: Teutu logofetulu si Isacu visterniculu, cari aveaú se-lu intrebe deca vine cá pretinu sên cá dușmanu in Moldov'a. Albertu le dede unu respunsu din care nu poteau intielege nemieu. Atunci Stefanu tramise a dou'a óra soli cari-i spusera cá Stefanu pretinde unu respunsu chiaru, cáci din potriv'a 'lu va asteptá asia cum a mai asteptatu elu inca pre mai multi alti dușmani de ai sei, Albertu cá respunsu a pusu pre soli in fierá si i-a tramisu la Lemberg, ér' elu porní cu armat'a s'a prin Moldov'a la Suceav'a.

Atunci, ér' se repetira dorerile de mai inainte a Moldovei, ér' se puse intréga tíer'a in petióre, érase nu vedeai alt'a decâtu femeii fugindu pre campuri cu perulu despletitu si pruncutii sugatori la sínu. — Marele poetu V. Alesandri descrie acést'a scena câtu se póte de frumosu in poemulu seu: „Dumbrav'a rosia:“

Ce vuetu lungu de cara, ce tropotu surdu de vite,
Ce framatu de suspinuri, de glasuri nadusite,
Se audu in sinulu noptei priu négr'a 'ntunecime
Si catra munti se 'ndrépta la-a codrilorú desime?
Din cându in cându sub nori trecíndu cá o sageata,
Clipsece o lumina, si cá prin visu aréta
Betrani cu fruntea góla plecata spre pamentu,
Femei cu pruncii 'n braçia si pletele in vântu
Copile spaimentate, menandu turme de oi —
Si flăcăuasi in fuga manandu carduri de boi,
Pre josu, pre căj in graba toti parasindu-si satulu
Fugindu cu vuetu, lacrimi, cà-ci i-au ajunsu pecatulu,
Se ducu pribegi si palidi se caute — adapostiri
In fundu de codrii 'n pesteri in sínu de mânăstiri.

Intre acestea unii boeri nemultiemiti latír'a vestea cá Moldovenii se-ar' fí urítu de domni'a lui Stefanu. Acést'a veste o-audí si Albertu si a saltatu de bucuría crediendu cá va aflá vendiatori intre Moldoveni, va atrage poporulu si Stefanu va remané parasitu. Dar' s'a insielatu amaru. Nu a fostu poporulu romanu vëndiatoriu de domniú sei cari i-a condusu la marire precum erá Stefanu. Opinc'a romana totu-de-a-un'a a tíenutu la tíera si la domnulu seu cá la Ddiu. Tradatorii totu-de-a-un'a au fostu boerii si sí acci'a puçini si cu deosebire corciturile si veneticii (vinitii) Dar' destulu cá vestea s'a facutu si Albertu a auditu-o. In 24 Septembrie a impresuratu Albertu Suceav'a si in 26 a inceputu a-o atacá. Dar' nu se póte luá Suceav'a cu un'a cu dóua cà-ci Romanii cu micu cu mare, teneru si betranu, barbati si femeii aparáu cetatea cu foculu si tari'a innascuta Romanului.

Puçinu tempu trecù si Polonii incepura a fí nemultiemiti cu regele loru. Causele eráu urmatórele: Albertu le-a promisú a-i duce in potriv'a Turciloru ér' nu a Romaniloru

cu cari eráu obicinuiti a luptá alaturea in potriv'a duşmanului crestinatatei. Afara de ace'a Polonii pierdeá flórea tinerimei pentru voi'a unui omu si voi'a acestui omu nu avea altu scopu decâtu stralucirea numelui seu.

Multi ostasi de-ai poloniloru perira inainte de-a face macaru unu pasiu spre cuprenderea cetatei, cà-ci le lipseau provisiunile si cercându ei a ràpí din tienuturile inveçinate cele de lipsa spre sustienere eráu prinsi de ostasii lui Stefanu; si apoi se scia cà romanulu iarta cu greu celui ce-i ataca ce are elu mai scumpu dupa Ddieu: tiér'a.

Óstea polóna erá nemultiamita cum am dîsu si murmure amare se audiáu in mediuloculu ostasiloru. Chiar' Albertu audiá cu urechile s'ale cum 'lu blâstemáu ostasii sei. Starea Poloniloru erá de plansu. Prin aeru par' cà treceáu siópte ce vesteáu ne-norocirea loru.

Sî inse ventulu noptii prin corturi vijiesce,
De tunete cumplite vesdunchulu clocotesce,
Si unu glasu pierdutu in umbra totu striga ne'ncetatu
Orbi! orbi! mórtea v'astépta c'unu ultimú sarutatu.

ALESANDRI
Dumbrava rosia.

Pre Albertu 'lu prindeáu frigurile manúei sí-si blâstemá sórtea, cà-ci nu este sórte mai trista cá a regelui ce nu întêlnesce in mediuloculu supusiloru sei decâtu murmure, nemultiamire si ura. Cu tóte acestea cá se nu i-se rescóle ostasii in contr'a s'a, dupa o zadarnica ostenéla de trei septemani sub zîdurile Sucevei, a tramisu soli la Stefanu cu propuneri de pace. Curundu se inchiá apoi o pace (armistitiu) sub conditiunea cà Albertu se-si radice armat'a si se parasésca Moldov'a pre calea ace'a pre care a venitú.

Stefanu erá pre vremea acést'a in fruntea vitejiloru sei la Romanu. Aici primí elu ajutoriu dela Unguri 2000 de Secui. Turcii asemenea 'lu ajutara, ér' Radulu celu mare ce traiá pre atunci in Romania numita Munteni'a i-a tramisu o armata bene disciplinita cu care se apere patri'a comuna.

Polonii intre acestea parasira Suceav'a rusínati in 19 Octombre. Dar' Albertu nu se tienù de invoirea facuta si

luà o alta cale că se ésa din Moldov'a nu ace'a pre care a venit, că-ci i trebuia prada pentru ostasii sei cari nu mai aveáu ce mânca. — Dar' ce e mai multu elu lasà frîu liberu ostasiloru de a tractá reu pre tieranii romani ce-i întâlneáu in drumulu loru. Stefanu facù atentu pre Albertu că a apucatu drumu gresitu sí i-a adusu amente de invoirea loru de a-se întórce in Poloni'a pre calea ce a venit. — Albertu inse a respunsu soliloru cu dispretiu sí-si continuà drumulu. Intre acestea tieranii vediendu-si femeile pângarite, copii maltratati, s'au retrasu la munti si incepura apararea loru in contr'a Poloniloru.

Polonii au ajunsu la Codrulu Cosminului. Aici o strêmtóre neregulata se intinde preintre dóua sîruri de munti, acoperiti de paduri uriasia si de stânci colosale. Romanii se asiadiara de ambe partile acestei strêmturi in paduri. Armat'a polóna dupa ce sosí aici a avutu atata nesocotintia de a intrá prin acést'a strêmtóre. Antaiu intrà avantgard'a, apoi carale cu bagagea in urma intrà regele cu grosulu armatei.

Cându erá regele cu armat'a s'a pre la mediuloculu stremtórei unu strigatu din mii de guri despica aerulu. O ploie de sageti si glóntia esíra din sînulu muntiloru ducundu mórte ingroditóre in sîrurile duşmane. Apoi mii de tierani se ivirà pre de-asupr'a strêmtórei aruncându stânci in capulu Poloniloru si strgându cu putere: ucideti! ucideti! Dar' de odata unu sunetu, unu pocnetu îngrodítoriu se audi de-asupr'a strêmtórei, apoi vaete, suspine si plângeru in adencime. Tieranii taiandu mai inainte copaci de jumetate pre la trupina, au resturnatu la têmpulu seu acestea lemne uriasie in capulu Poloniloru, ér' trunchiurile celea mari prevalindu-se despicaú stânci si tóte acestea cadeáu preste trupurile Poloniloru, ce intre torturi si strigate, departe de tíer'a loru 'si dáu viéti'a pentru placerea unui despotu cá Albertu.

(Va urmá.)

GEORGIU SIMU.

De-ale economii.

— *Disertatiune economica gatita pentru adunarea gen. din
estu anu a Asociatiunei Transilvane romane.* —

(Fine.)

Se vedemu acum'a cumu se face agronomi'a in d'ilele n'ostre asia numita economi'a nationale, lucruri care nu se potu face, dec'atu unde pamentulu este comassatu. Éca cumu.

Agricultorulu î-si imparte tabl'a s'a in 6 p'arti. In primul anu 1 parte o gunoiesce, celelalte 5 le sémena cu spicóse si de ale sapei; partea bine alésa in lun'a lui Ciri-sieriu séu Cuptoriu cumu se d'ice, o ogoresce la 6—8 septemani o întórna si pre la finitulu lui Septembre séu inceputulu Octobre o sémena.

Déca e pamentulu greu tienetoriu de umezala, cu grâu curatu, déca e ardiuriu, nisiposu, cu secara; in alu 2-lea anu direge o alta a 6 parte, care in anulu precedente va fí fostu cu spicóse, celelalte 4 dupa placu, déca va fí avendu mare lipsa de nutretiu, póte seméná in lun'a lui Fauru, Martie incà preste niea, trifoiu, unde? preste grâulu sau secar'a pusa in tómn'a trecuta. Néu'a se topesce, trifoiulu nostru se asiédia pre pamentu, incetu incetu incoltiesce fàra a fí fostu grapatu si cresce mereu pintre spice. Dupa seceratulu spiceloru ese preste miriste, si éca economulu nostru cámu pre la Sant'a Maria mica 'lu póte cosí si face 2 cara bune de pre unu jugu. Pana la ninsóre mai cresce asia, de potu pasce bine vitele séu oile; dara e mai bine se se cosésca si aduca verde acasa.

Déca omulu nostru nu are lipsa de nutretiu, dupa se-cere va ará pamentulu diresu in anulu primu si la alu 2-lea anu 'lu va seméná cu orzu séu ovesu, preste cari apoi in a III. nesmintitu se arunce trifoiu; éra cu pamentulu diresu in alu II. anu va urmá dupa cum amu aretatu mai susu la primul anu. In alu III. va direge a 6-a parte avéndu séu mai remanendu-i la liber'a dispositiune acum numai 3 table si va urmá totu cum am aretatu la anulu primu. In acestu alu 3. anu omulu nostru are grâu curatu séu secara

in ogoru, are ordiu ori ovesu cu trifoiu séu are si grâu, si ordiu, si trifoiulu pusu preste grâu, care acumu se cosesce de 4—5 ori dupa locu si tîmpu, si de pre unu jugu celu pucinu 4—5 cara de fânu; din alu 4-lea anu éra gunoiesce a 6-a tabla si urméza cum am aretatu la an. primu si de va fí pusu dupa prim'a semenatura trifoiu, acest'a in alu 3-lea anu 'lu cosesce numai unadata, si apoi 'lu sparge punendu in acelu locu séu grâu curatu séu in alu 3-lea anu pepeni, napi, cucuruzu, care voru prosperá mai bine decâtu dupa gunoiu. In alu 5-lea anu direge a 5. tabla si urméza cá la anulu primu. In acestu anu are grâu, ordiu, ovesu, secara, cucuruzu séu alte de ale sapei, dupa a càroru adunare póte pune secara si fie incredintiatu cá va esí fórté buna. In alu 6-lea anu mai direge si a 6. tabla si are de tóte dupa catu a potutu face cá se aiba multa experimentare si produce pamentulu pana acumu. Astfeliu vomu avea mai pucinu si vomu produce mai multu si mai bunu.

Inainte de a inchiia pare cá audiu din multe pàrti dicîndumi-se: Dá bine, eu nu amu lipsa de ordiu, de grâu, de ovesu si de trifoiulu teu; ci amu lipsa de pâne négra, de secara si de mamaliga la 5—6 copilasi. O sciu acést'a; dara tu ai lipsa si de bani; vei vinde ordiulu, grâulu si ovesulu: vei tiene o vaca la grasdu cu trifoiulu si-ti va varsá o viédra de lapte la dî, care face 1 fl. si cu acesti bani î-ti vei platí impositete, î-ti vei cumperá lâna cá se-ti imbrace nevést'a, copii, pre tine si pre ea, si cu prisosulu 'ti vei mai cuperá secara si cucuruziu, déca nu-ti va ajunge câtu au produsu cele 2 table, unde ai avutu de acestea.

Un'a mare eróre facu toti tieranii nostrii, carii nu mai esu din cucuruzu si pre lânga ori câte invetiaturi si sfaturi bune câte li-se dau cu gur'a, cu gazete, carindare si chiar' scrieri anume economice, cá nu voru se se lase de ce séu pomenitu, nu voru se aléga si se caute cutare pamentu ce natura are si ce soiu de bucate ar' produce mai bine.

Ei bine fratiloru, dîceti cá asia v'ati pomenitu si cá cum au traitu parintii vostrii, ve-ti traí si voi? Se me iertati numai in cele ce privesce munc'a pamentului nu lasati;

din cele ce v'ati pomenitu, in cele-alalte in tóte a-ti esítu din pomenitu, ve dati voi de minciuna. Au parintii vostrii beá vinarsulu cu ol'a? Au plateá pâna la 20, 40 pâna la 100 fl. dare, au mâncá carnuri in díle de postu si in posturi mari? au sciea ce e vinulu cu apa acra, ce e seraci'a si lesinat'a de cafea si câte alte seracii de mâncari si beuturi, câte petece, câte sdrantie tóte acestea la casele, la mesele loru nu s'au pomenitu. Si voi ve lasati cà veti traí si voi cum au traitu ei. Nu e adeveratu, nu este adeveratu. Si déca nu e, apoi fiti buni si ve puneti cu alte mâni, cu alte midilóce, si cu alte planuri pe puçinulu pamêntu ce va mai remasu, cá se nu remaneti si fâra de 'acést'a. Ne place a ne laudá cà suntemu romani; ei bine, trebue se aretamu si prin fapte cà suntemu ceea ce dícemu cu fala. Uitati-ve la Italianii fratii nostrii, carii vinu in partile nóstre, cum lucra. Si ce lucruri grele lucra ei. Prin acést'a se ferésca Ddieu cá se créza cineva cà eu asiu infruntá pre fratii mei si nu asiu fi prea indestulitu cu diligentia loru, cu lucrulu loru si tenacitatea cu care 'lu lucra; nu, Dne feresce; eu care tóta viéti'a mea am petrecut'o la satu, cu sateni si munc'a mâniloru loru, î-i cunoscú mai bine decâtu tóte ale loru, si afirmu susu si tare, cà nu credu se fia pre faci'a pemêntului poporu mai vrednicu, mai lucratoriu decâtu romanulu. Tóta diu'a trage cu cós'a, cu furc'a, secerea, dupa cum scrie Aronu si Leonatu: furc'a, grebl'a strimba, cós'a multoru óse truda mare palmiloru invertosiare, si dupa atâta truda vine sér'a acasa, nu numai cantêndu, dar' chiar' jucându. Dupá cum vedeti, eu numai cu indolentia aloru nostrii nu me pociu imecá; si déca au avutu dreptu se díca profetulu, cà trei lucruri suntu urite lui Ddieu, apoi eu voiu díce trei lucruri ceru dela fratii miei: se bee mai puçinu, se nu-si schimbe' portulu, se nu mai fie indolenti si se lucre rationalu.

Termele Gioagiului 13/8 1884.

AXENTIE.

Crisianulu.

— *Amentire din betrani*

(Fine.)

In man'a stânga pórta baltagulu cruntu, ce frânge
Cu o singura lovire, o claie de dujmani....
Asia erá baltagulu strabuniloru Romani!!!
Si 'n foculu celu de lupta Crisianulu se conduce.
De-unu tata neferice, de o patria ce plânge
Cându drépt'a lui slabesce — cându tat'a-i multiemitu
Si striga susu din ceriuri, destulu! — sum resplatitu!!
O patria infrânta — in lantiuri ferecata
Sta trista inainte-i de lacrimi inecata
Si atunci Crisianulu éra-si redica braçiulu greu
Si vai! de celu ce cade strivitu sub pumnulu seu!
Lucescu la focu de sóre puscii, arme otielite.
Si osti deprinse-in lupta — in lupte-imbetranite
Precându Romanii singuru cu bâte inarmati,
Oppunu glóntieloru pieptulu si lupta braçiu la braçiu...
Romanulu inse lupta cu focu si cu putere,
Cà-ci dreptulu i demânda, căci patri'a o cere,...
BCU Cluj / Central University Library Cluj
Rositus'au pamentulu de sangele versatu,
Si lun'a resarinda in ceatia s'a-'mbracatu, —
Acumu campulu apare pustiu si plinu de óse,
De mâni smulse din trupuri, pecióre sângeróse.
Aspectu teribllu! ceriulu parea că se-'ngrozescu
De faptele ce omulu pre lume 'ndeplinesce.

Dar' printre óse rupte, prin campulu fărà viétia
Se vede-o umbra négra prin stratulu grosu de cétia;
Si pare că din grup'a cadavreloru ciuntite
Scolatus'au geniulu bataiei adormite.
Si plange singuratecu vediându-si jert'fa s'a....
Dar' cene póte spune — că umbr'a cin' erá?
Nu-i umbra căci sioptesce, cuvinte desperate
Crisianu! Crisianu! ea dice si 'n albu-i peptu se bate;
Si-apoi prin vântulu noptiei resuna durerosu
Unu cântecu ce s'asiédia pre siesulu sangerosu.

III.

In lantiuri Crisianu jace, pre paie mucedite
Priviti-lu unde cade din visuri aurite!

Asia e crud'a lume; — cându credi in sôrtea t'a.
Te bate si te-'ntôrce, asia cum tu n'ai vrea.

Crisianu suspina-odata din inima cu jale
Si dîce: „Nepatrunse-'su in veci cãile t'ale
O Dómne! si la tene e totu ce asceptamu,
Fii bunu cu neamulu nostru din sufletu te rogamu.
Iubesci tu libertatea, — si vréi tu indurare?
Apléca-le la ómeni — tu poti, cà tu esci mare...
Ori vréi cá lupii selbatici, cá țigrii in manie
Se vedi serman'a lume cum crancenu o sfasie;
Atunci, atunci o Dómne! esci mare si-'nduratu
O credu — dar' spune-mi totusiu de ce ni-ai si creatu.
Seraca Romanime! poporu batutu de sôrte
Tu plangi in suferintie! tu tragi pe patu de mórte,
Si déca-unu fîu cá mene redica versulu seu
E hotiu... ast'ai dreptate, o mare Ddieu! —
Tu versi sudori de sange, udandu pamentulu, care
Dujmani ti-lu disputa cu grea nerusinare!
Tu plângi in jugu de veacuri, si cei ce te privescu
Arunca tina — asupra-ti cá-'n Domnulu celu cerescu,
Tu lucrî, tu faci totulu in tiér'a ta strabuna.
Si totu nu-ti redici fruntea din tina din tierêna —
Amaru — amaru de tene o scumpa romanime!!...

Dar' ce-i? cene me chiama? me striga óre cine?
Me striga, ér' me chiama, — o drepte Domnedieu!
Se moriu voiescu, dar' făcia se dau cu ei nu vréu!“
Si ochii lui se 'ncrunta teribilu si inóta
In sânge, si o lume de ura in ei pórtã,
Si-apoi prindiêndu cutítulu cu focu si cu tarie
Lovesce-si peptulu fragedu si dîce 'n agonie.
— „Eu moriu! dar' trei dorintie avut'am de'mplinitu:
Pre tatalu meu din ceriuri se-lu sciu cà-i multiemitu,
Poporulu meu dia lantiuri se-lu vedu eliberatu,
Si apoi pre patulu mortiei cu lumea impacatu,
Se plecu fruntea pe senulu iubitei ce m'ascépta...
Dar' éta! numai prim'a dorintia mi-a fostu drepta.
Cà-ci numai senguru tatalu din ceriulu iustelatu
Se pare cà-mi zîmbesce si-mi dîce; — 'su resbunatu;
Ér' patri'a-'n dorere, — strivita sub dujmanu
'Mi dîce: Vedi câtu suferu o! dragulu meu Crisianu.
Si eu, eu care-odata jurámu pre totu ce-i sfântu
Ca voiui luptá cu fala se scâpu acestu pamentu,
Ajuns'am unu netrebnicu — in lantiuri ferecatu

O! lume 'nsielatóre, — destinul neimpacatu!
Vai sangele meu curge... sub mene clocotesc...
Pământul se restórna... si lumea se-'nvertesc.
Amaru, amaru... vai mie... O! unde este Ea?
In cruntulu focu alu luptei... vorbiá si-mi surideá...
Si cându vre-o diece ómeni m'au prinsu si m'au legatu
Perit'au din vedere... e mórtá?... a scapatu?
Eu nu sciu! — ah cum dóre... ce óra fiorósa.
Candú sufletulu se lupta se fuga dintre ósa...
Dar' ce s'aude-afara... unu glasu mangaiatoriu
Unu cantecu de dorere... de giele si de doru...."

Asia vorbiá Crisianulu, luptându-se cu mórtéa...
... Din ceriu preste coline — incetu discindeá nóptea.
Crisianu nu se-'nsielase unu cântecu resuná,
Si frundi'a, vâi si codru... plângeá si-lu ascultá;
Si cum incetu cu 'ncetulu cantarea se stîngeá,
Asia Crisianu cu-'ncetulu poterile-si pierdeá.
Dar' cântecu-'ncetase. In négra inchisóre
Strabate-ó radia dulce, lumina 'nviatóre,
Crisianu deschide ochii mai stinsi, scaldati in sânge
Si dóue braçie albe 'lu stringu la sinu... elu plânge.
— „Vii prea târdiu!“ — sioptesc iubitei in doreri.
— „De ce? — cându-ti aducemu multimi de mangaieri!“
— „Destulu... privesc ran'a si sangele ce curge
Si faci'a mea palita si lantiulu ce me stringe, —
Si vedi déca se póte in lume se mai esu, —
Din cartea omenimei... Crisianu acum e scersu.

E scersu si urmatorii romani din neamulu meu,
Rogá-se-voru vre-odata la bunuiu Ddiu?
Se ierte pre Crisianulu: — dar' ce dîcu,.. sum ertatu,
Au nu pentru dreptate si tíera m'am luptatu?
Deschide-ti draga sênulu se radiênu fruntea mea
Câ-ci sórtea-mi de si aspra, dar' totusi n'a fostu rea.
Si éta din trei doruri, ce-adesu le oftamu eu
Se vedu plinite dóua... câ-ci moriu pre sênulu teu.
Saruta-me dragutia.. saruta-me cu doru...
Si dupa mórté spune... iubitului poporu...
Se faca toti cá mene... ah! ran'a.. éta moru
O!.. Dómne.. vérsati darulu.. spre scumpulu.. meu poporu!"

* * *

Iubit'a lui atunci'a in crud'a desperare
Sorbit'au de pre buze-i cu dulce infocare
Veninu si sange negru... O multu Ea l'a iubit,

Cà-ci sub acea dorere indata-a nebunitu ..

Prin codru vênatorii vediușe adese-ori

O fêta că unu angeru, — privindu albastrii nori,

Si viersu doiosu prin aeru adese resună

— Ascêpta-me Crisiane — cà-ci totu voiu fi a t'a! —

GEORGIU SIMU,

Lene motivata.

— Adî nu me scolu din patu cà 'su prea obositu!

— Pentru ce? Slava Domnului, cà tota nôptea ai dormitu!

— Dá, înse am visatu cà am taiatu doi stênjini de lemne!

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „AUROR'A“ p. A. Todoranu.